

TELŠIŲ MIESTO TERITORIJOS
BENDRASIS PLANAS

II etapas

BENDROJO PLANO KONCEPCIJA

2008

TURINYS

1. MIESTO URBANISTINĖ PLĖTRA	3
1.1. Įvadas	3
1.2. Darnios įvairiapusiškos plėtros alternatyva (pirmoji alternatyva).....	4
1.3. Ekonominės plėtros alternatyva (antroji alternatyva)	5
1.4. Išvados.....	6
2. MIESTO SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA	7
2.1. Pirmoji – darnios įvairiapusiškos plėtros alternatyva	7
2.2. Antroji – ekonominės plėtros alternatyva	11
3. TELŠIŲ MIESTO GAMTINĖ APLINKA	14
3.1. Gamtinio karkaso koncepcija	14
3.2. Išvados.....	17
4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA.....	18
5. SUSISIEKIMO SISTEMA	20
5.1. Susisiekimo sistemos vystymo kryptys	20
6. TELŠIŲ MIESTO INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA.....	23
6.1. Vandentiekis ir vandenvala	23
6.2. Elektros energijos tiekimas	24
6.3. Atliekų tvarkymas	25
6.4. Šilumos ūkis	26
6.5. Dujų tiekimas	27
6.6. Telekomunikacijos ir ryšiai	28

1. MIESTO URBANISTINĖ PLĖTRA

1.1. Įvadas

Svarbiausias Telšių miesto struktūros kompozicinis elementas yra Masčio ežeras. Ežero konfigūracija ir apylinkių kraštovaizdis sąlygoja ir miesto plėtros kryptis.

Analizuojant esamą Telšių miesto kompozicinę struktūrą, galima būtų išskirti kelis lokalius gyvenamuosius rajonus. Pirmasis, brėžinyje pažymėtas Nr.1, išsidėstęs Masčio ežero šiaurinėje pakrantėje. Jis apima miesto centrą ir aplinkui išsidėsčiusius gyvenamuosius kvartalus. Tai miesto branduolys, iš kurio atsišakoja keturios pagrindinės miesto gatvės – Luokės, Muziejaus, Plungės ir Sedos, kurios yra ir miesto urbanistinės struktūros pagrindinės kompozicinės ašys. Ant šių ašių išsidėstę kiti lokaliniai rajonai.

Lokalinis rajonas, brėžinyje pažymėtas Nr.2, išsidėstęs ežero rytinėje pakrantėje. Čia sukonzentruoti didieji prekybos centrai ir apie juos vyraujanti daugiabučiais gyvenamaisiais namais užstatyta teritorija. Vakarinėje ežero pakrantėje išsidėstęs trečiasis lokalinis rajonas, dar vadinamas Naujamiesčiu (brėžinyje pažymėtas Nr. 3). Tai vienbučių gyvenamųjų namų rajonas, neturintis aiškiai išreikšto aptarnavimo centro.

Išskirtini priemiestinės zonos lokaliniai gyvenamieji rajonai. Tai du didesni – Ryškėnų (Nr. 4) ir Degaičių (Nr. 5) gyvenvietės, bei du mažesni – Džiuginėnų (Nr. 7) ir Rainių (Nr. 8) gyvenvietės. Šios gyvenvietės taip pat neturi aiškiai išreikštų aptarnavimo centrų. Atskiru lokaliu rajonu (Nr. 6) išskirtina sodų bendrijų koncentracijos vieta, kaip potenciali gyvenamosios teritorijos plėtros zona.

Telšių miesto pramonės rajonas dislokuotas šiaurinėje miesto dalyje, tarp kelio Šiauliai-Palanga ir geležinkelio. Šį rajoną su miesto centru jungia Sedos gatvė.

Visą šią urbanistinę struktūrą iš vakarų pusės gaubia miškų masyvai.

Ieškant Telšių miesto plėtros alternatyvų, laikomasi to paties lokalių rajonų kompozicijos principo. Rengiant miesto augimo koncepciją, priemiestinės zonos nagrinėjamos šiais tarpusavyje glaudžiai susijusiais aspektais:

- 1) naujai kuriamo lokalinio gyvenamojo rajono galima dislokacijos vieta;
- 2) esamų lokalių gyvenamųjų rajonų išvystymas;
- 3) pramonės rajono plėtros kryptys;
- 4) želdynų plėtros galimybės.

1.2. Darnios įvairiapusiškos plėtros alternatyva (pirmoji alternatyva)

1. Galima lokalinio gyvenamojo rajono dislokacijos vieta piečiau Telšių miesto, prie rytinės Masčio ežero pakrantės. Šią teritoriją apibrėžia vakarų pusėje Masčio ežeras, šiaurės pusėje – lokalinis gyvenamasis rajonas Nr.2, rytų pusėje – kelias Telšiai-Varniai. Pietų pusėje teritorija atvira plėtrai. Šioje teritorijoje yra sodų bendrija „Ramunė“, keletas pavienių sodybų, prateka upelis Mastupis. Teritorija mažai vaizdinga, auga nedidelės grupės menkaverčių želdinių. Teritorijos centre durpynas. Kuriant lokalinį rajoną šioje vietoje, būtų toliau vystoma susiklosčiusi architektūrinė urbanistinė kompozicija – ežerą apjuosianti urbanizuota erdvė. Masčio ežeras taptų antropogeninio kraštovaizdžio dalimi. SB „Ramunė“ ir pavienės sodybos įsijungtų į bendrą miesto struktūrą. Durpinga teritorijos dalis būtų išnaudojama komercinių ir visuomeninių objektų statybai.

2. Didžiausią gyvenamosios teritorijos išvystymo potencialą turi Ryškėnų gyvenvietė. Šalia gyvenvietės esanti teritorija (tarp kelio Telšiai-Žarėnai ir Masčio ežero) labai tinkama gyvenamosios zonos plėtrai: patogus susisiekimas su miesto centru, netoli esami inžineriniai tinklai, vaizdingas kraštovaizdis, rekreacijai patrauklios teritorijos. Kita ne mažiau patraukli teritorija gyvenamosios zonos plėtrai – į vakarus nuo gyvenvietės, tik įsisavinant šią teritorijos dalį reikalingos didesnės investicijos gatvių tinklui ir inžinerinei infrastruktūrai išvystyti. Šio Ryškėnų lokalinio rajono viduryje, šalia vienos iš pagrindinių miesto gatvių, yra galimybė sukurti atskirą aptarnavimo centrą. Lokalinio rajono Nr.3 išvystymui galima būtų išnaudoti neužstatytą teritoriją iki miško, šio rajono centre sukuriant vietinį aptarnavimo centrą.

3. Tam, kad nedidelis Kalnėnų gatvės vienbučių gyvenamųjų namų kvartalas neliktų izoliuotas nuo miesto gyvenamosios ir rekreacinės aplinkos pramonės objektų bei geležinkelio apsuptyje, siūloma apriboti pramonės rajono plėtrą vakarų kryptimi, paliekant laisvą zoną tarp geležinkelio ir planuojamos vakarinės intensyvaus eismo gatvės. Ši zona traktuojama kaip rezervinė gyvenamųjų teritorijų plėtros zona, kurioje, atsižvelgiant į perspektyvines miesto reikmes (mažaaukščių ir/ar daugiaaukščių gyvenamųjų namų statybai) gyvenamosios statybos plėtra būtų vykdoma parengus kvartalo specialųjį planą. Ruožas tarp Mažeikių gatvės tęsinio ir kelio Šiauliai-Palanga būtų skiriamas mažai taršių arba netaršių pramonės ir sandėliavimo objektų plėtrai, galbūt mišriai su komercinės paskirties objektais. Ieškant kitų pramonės zonos plėtrai tinkamų teritorijų, išanalizuota teritorija tarp rytinio apvažiavimo kelio, geležinkelio ir Rainių gyvenvietės. Šioje vietoje reljefas sąlyginai lygus, esamų želdynų nėra, vyrauja žemės ūkio paskirties žemės sklypai, susiformavusios tik dvi sodybos. Neužstatytoje teritorijoje galėtų kurtis stambios įmonės. Kuriant pramonės rajoną šioje teritorijoje, sunkiojo transporto srautai neapkrautų miesto susisiekimo sistemos, nes išnaudojant rytinį apvažiavimą ir kelią Telšiai-

Varniai, jis būtų nukreipiamas į pramonės zoną aplenkiant miestą. Oro uosto ir geležinkelio gretimybė, susisiekimo tikslams įgalintų išnaudoti ir šios rūšies transportą. Tiesiant pramonės rajono inžineriniam aprūpinimui reikalingus magistralinius tinklus, nebūtų kliudomi esami gyvenamieji rajonai ir užstatytos teritorijos. Arčiau geležinkelio galėtų kurtis trašesnės įmonės (čia iki artimiausios sodybos yra 300m), o arčiau Rainių gyvenvietės – mažiau taršios (kurių SAZ neviršytų 100m).

4. Išvysčius Rainių miško masyvą, želdinių zona atskirtų pramonės rajoną nuo gyvenamųjų teritorijų, kas pagerintų gyvenamosios aplinkos mikroklimatą, kraštovaizdžio estetinę kokybę. Kad ežeras neliktų izoliuotas nuo gamtinės aplinkos, tikslinga išplėsti želdinių plotus piečiau ežero. Rainių gyvenvietės vystymas šiaurės kryptimi būtų priimtinas tiek, kiek siekia esamos namų valdos prie esamų gatvių, o ruožą tarp planuojamo pramonės rajono ir Rainių gyvenvietės siūloma užsodinti apsauginiais želdynais.

1.3. Ekonomines plėtros alternatyva (antroji alternatyva)

1. Nagrinėjama galima lokalinio rajono dislokacijos vieta – į rytus nuo Telšių miesto, šiauriau Rainių gyvenvietės. Šią teritoriją apibrėžia vakarų pusėje – rytinis aplinkkelis, pietvakarių pusėje – kelias Telšiai-Varniai, pietų pusėje – Rainių gyvenvietė, šiaurės pusėje – oro uostas ir geležinkelis. Šia teritorija prateka Telšės upelis. Rytų kryptimi teritorija atvira plėtrai. Dislokuojant lokalinį rajoną šioje vietoje, gyvenamoji zona tolsta nuo ežero (gyvenamajai aplinkai patrauklios komponentės) ir artėja prie taršių objektų (geležinkelio ir orouosto), o rytinis aplinkkelis praranda savo pagrindinę paskirtį, nes tampa miesto gatve. SB „Ramunė“, kaip potencialus gyvenamasis kvartalas, atitrūksta nuo miesto struktūros.

2. Esamų lokalinių rajonų išvystymo alternatyva – Ryškėnų gyvenvietės aptarnavimo centro dislokacijos vieta. Plečiant esamo centro užuomazgą (seniūnija, esama parduotuvė ir daugiabučiai gyvenamieji namai), aptarnavimo centras nusikelia į miesto pakraštį ir nutolsta nuo gyvenamųjų teritorijų. Nutolus lokalinio rajono Nr.4 centrui, didesnė gyvenamųjų namų zona būtų priskirta rajonui Nr. 3 ir ši teritorijos dalis liktų be atskiro aptarnavimo centro.

3. Plečiant gyvenamąją zoną prie Rainių gyvenvietės, prarandama pramonės zonos plėtrai tinkama teritorija, todėl analizuojamos kitos galimos pramonės rajono plėtros kryptys. Plečiant pramonės rajoną šiaurės kryptimi, miestas persikelia į kitą magistralinio kelio pusę, tai komplikuoja transporto srautų judėjimą (tiek gyventojų – potencialių dirbančiųjų, tiek sunkiojo transporto judėjimą iš priemiesčio zonų, per centrą, Sedos gatve). Rezervavus neužstatytą teritoriją pramonės zonos plėtrai vakarų kryptimi (tarp magistralinio kelio, geležinkelio ir miško), nedidelis Kalnėnų gatvės vienbučių gyvenamųjų namų kvartalas liktų pramonės objektų bei

geležinkelio apsuptyje ir izoliuotas nuo miesto gyvenamosios ir rekreacinės aplinkos. Pramonės rajono plėtra rytų kryptimi apribota esamo apvažiavimo kelio ir Degaičių gyvenvietės.

4. Atsisakant gyvenamosios zonos prie ežero rytinės pakrantės, kraštovaizdį pagerinti būtų galima želdinių masyvais. Tačiau šioje teritorijos dalyje išsibarsčiusios sodybos neįsiskirti darnaus kraštovaizdžio.

1.4. Išvados

1. Išnagrinėjus aukščiau pateiktas alternatyvas, siūlomos pagrindinės miesto plėtros kryptys į pietų pusę (kuriant naują gyvenamąjį rajoną tarp Masčio ežero ir Rainių miško ir užstatant laisvą teritoriją tarp Ryškėnų gyvenvietės ir ežero) ir į vakarų pusę (plečiant Ryškėnų gyvenvietę iki miško ir užstatant laisvas teritorijas ties Berkinėnais, Siraičiais ir Džiuginėnais)
2. Gyvenamosios teritorijos vystomos kuriant lokalinius rajonus su atskirais aptarnavimo centrais.
3. Pramonės rajono plėtrai tinkama šiaurinė teritorijos dalis (tarp magistralinio kelio Šiauliai – Palanga ir Mažeikių gatvės tęsinio). Naujai pramonės plėtros zonai tikslinga išnaudoti neužstatytą teritoriją tarp geležinkelio ir Rainių gyvenvietės.
4. Tikslinga sustiprinti apsauginių želdynų zonas ties Masčio ežero pietine pakrante ir Telšių miesto rytinėje pusėje (tarp esamo pramonės rajono ir Degaičių gyvenvietės, tarp lokalinių rajonų Nr.2 ir Nr.9 ir kuriamo pramonės rajono).

2. MIESTO SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA

2.1. Pirmoji – darnios įvairiapusiškos plėtros alternatyva

Telšių miesto bendrojo plano darnios įvairiapusiškos plėtros koncepcija skirta užtikrinti darnią miesto plėtrą bei socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą. Darnaus vystymosi koncepcijos pagrindą sudaro 3 lygiaverčiai komponentai – aplinkosauga, ekonominis ir socialinis vystymasis. Darnus vystymasis suprantamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinei ir ateinančioms kartoms, neperžengiant leistinų poveikio aplinkai ribų. Siekiama įvairiapusės plėtros, randant balansą tarp ekonominių, socialinių, ekologinių ir kitų visuomenės poreikių. Pagrindinis dėmesys būtų skiriamas:

- palankių sąlygų verslui ir investicijoms sukūrimui, rajono ekonominio potencialo didinimui, naujų darbo vietų kūrimui;
- miesto bendrojo naudojimo erdvių, gamtinių, poilsio ir rekreacijos objektų vystymui;
- socialinės infrastruktūros plėtrai, paslaugų prieinamumo didinimui mieste.

Siūloma alternatyva turi sudaryti prielaidas sukurti palankias sąlygas verslui ir investicijoms, plėsti miesto ekonominį potencialą, kurti naujas darbo vietas bei didinti gyventojų gaunamas pajamas. Telšiuose sukurta susisiekimo ir inžinerinė infrastruktūra sudaro geras sąlygas pramonės ir verslo plėtrai. Išvystyta statybos, medienos apdirbimo, tekstilės ir maisto perdirbimo pramonė. Beveik visos didžiosios savivaldybės įmonės yra įsikūrusios Telšiuose.

Telšių miestas turi keletą svarbių privalumų, tam, kad pritraukti pramonės įmonių kūrimą. Savivaldybė turi gana gerai išvystytą kelių tinklą, kuris sudaro galimybes mieste įsikūrusioms įmonėms optimizuoti pervežimus. Rajono automobilių kelių tinklo karkasą formuoja magistralinis kelias A11 Šiauliai – Palanga ir trys krašto keliai: krašto kelias Nr. 160 Telšiai – Varniai – Laukuva kerta rajoną nuo šiaurės į pietus, kitas krašto kelias Nr. 161 Telšiai – Seda veda nuo Telšių miesto į šiaurinę rajono dalį ir krašto kelias Nr. 194 Užventis – Tryškiai – Vieکشniai kerta vakarinę rajono teritoriją iš šiaurės į pietus lygiagrečiai minėtam krašto keliui Nr. 160. Šiaurine Telšių miesto dalimi praeina geležinkelio linija Šiauliai – Klaipėda. Telšių geležinkelio stotis turi senas tradicijas ir šiaurinėje dalyje tenkina pramonės poreikius. Gana plačios įmonių pagamintos produkcijos ar reikalingų žaliavų transportavimo galimybės sudaro geras sąlygas mažinti produkcijos savikainą bei didinti konkurencingumą, o tai yra gana stiprus motyvas naujų pramonės įmonių kūrimuisi.

Dauguma didžiausių Telšių miesto pramonės įmonių yra įsikūrusios Telšių miesto šiaurės vakarinėje dalyje, Sedos, Pramonės, Statybininkų ir Mažeikių gatvių suformuotoje teritorijoje.

Darnios įvairiapusiškos plėtros alternatyva pramonės plėtrai numato teritoriją tarp rytinio apvažiavimo kelio, geležinkelio ir Rainių gyvenvietės. Šioje vietoje reljefas sąlyginai lygus, esamų želdynų nėra, vyrauja žemės ūkio paskirties žemės sklypai, susiformavusios tik dvi sodybos. Neužstatytoje teritorijoje galėtų kurtis stambios įmonės. Kuriant pramonės rajoną šioje teritorijoje, sunkiojo transporto srantai neapkrautų miesto susisiekimo sistemos, nes išnaudojant rytinį apvažiavimą ir kelią Telšiai – Varniai, jis būtų nukreipiamas į pramonės zoną aplenkiant miestą. Oro uosto ir geležinkelio gretimybė, susisiekimo tikslams įgalintų išnaudoti ir šios rūšies transportą. Tiesiant pramonės rajono inžineriniam aprūpinimui reikalingus magistralinius tinklus, nebūtų kliudomi esami gyvenamieji rajonai ir užstatytos teritorijos. Pramonės įmonių plėtra taip pat numatoma ir šiaurinėje miesto dalyje, tarp magistralinio kelio ir Mažeikių gatvės tęsinio, prie jau esamos pramoninės zonos.

Atsigaunanti ekonomika bei nemažėjanti emigracija smarkiai pakoregavo bedarbių skaičių. Telšių darbo biržos duomenimis, nedarbo lygis¹ Telšiuose 2007 m. spalio mėn. siekė 2,9%. Šiuo metu nemaža dalis įmonių susiduria su darbuotojų trūkumu, tam įtakos turi ir darbingo amžiaus gyventojų išvykimas dirbti į užsienį. Tokiai situacijai tęsiantis, galima verslo plėtra Telšiuose gali tapti sunkiai įmanoma, įmonės gali būti priverstos atsisakyti investicinių projektų, arba juo perkelti į kitus miestus, kur yra pakankama kvalifikuoto personalo pasiūla. Telšių darbo birža prognozuoja, kad ateityje daugiausiai naujų darbo vietų bus sukurta asmenims su profesiniu išsilavinimu. Įgyvendinant šią koncepciją bei siekiant patenkinti augančius įmonių poreikius darbo jėgai, reikia plėtoti vietos įmonių bendradarbiavimą su švietimo įstaigomis (Klaipėdos socialinių mokslų kolegijos Telšių filialu, Žemaitijos kolegijos Telšių menų ir pedagogikos fakultetu, VšĮ Telšių regioninio profesinio mokymo centru). Švietimo įstaigos turėtų reaguoti į kintančius įmonių poreikius bei daugiau norinčių priimti mokytis paklausių specialybių. Pvz., VšĮ Telšių regioninio profesinio mokymo centre vykdomos pastatų restauratorių bei statybos verslo organizavimo programos – jas baigę asmenys šiuo metu yra paklausūs darbo rinkoje. Pažymėtina, kad nemaža dalis besikreipiančiųjų į darbo biržą neturi jokios kvalifikacijos. Tokių asmenų įdarbinimas yra gana sudėtingas, jiems dažniausiai yra siūlomi įvairūs pagalbinių darbai. Tačiau tokiems asmenims siūlant įvairias perkvalifikavimo, suaugusių mokymo programas, darbo jėgos trūkumas bent dalinai būtų išspręstas.

Siekiant spartesnio gyventojų pajamų augimo, Telšiuose reikėtų vystyti santykinai didesnę pridėtinę vertę kuriančias pramonės šakas, grindžiamoms mokslu, žiniomis bei aukštomis technologijomis. Tačiau tai yra ilgalaikis tiek Telšių miesto, tiek Lietuvos pramonės plėtros tikslas, kuris nebus pasiektas per kelis artimiausius metus. Vis tik būtina pabrėžti, kad laikotarpis tam yra gana palankus: 2007 – 2013 m. laikotarpiu Ekonomikos augimo veiksmų

programai numatyta 3,1 mlrd. EUR, todėl techninė, konsultacinė bei finansinė ES parama gali gerokai paspartinti pramonės restruktūrizavimo procesą bei sistemišką jos infrastruktūros sutvarkymą. Telšiuose sukūrus darbo vietas, imlias žinioms bei kvalifikacijai, padidėtų atestuotų specialistų poreikis, o tai skatintų grįžti atgal emigravusius į užsienį ar kitus Lietuvos miestus. Taip pat galimai mažėtų jaunimo emigracija į didesnius šalies miestus – dažnas pabaigęs mokslus nebegrįžta į Telšius, nes jo netenkina galimos įsidarbinimo galimybės, o taip pat laisvalaikio praleidimo paslaugų trūkumas.

Telšių mieste nepakankamai išnaudojamos smulkus ir vidutinio verslo galimybės. Įvairiomis priemonėmis skatinant gyventojų verslumą (organizuojant verslo pradmenų, vadybos, finansinės apskaitos, verslo planų rengimo įvadinis kursus), smulkus ir vidutinis verslas ne tik sukurtų didesnę bendrojo vidaus produkto dalį, bet didintų gyventojų pajamas.

Darnios įvairiapusiškos plėtros alternatyva numato nemažą dėmesį skirti miesto bendrojo naudojimo erdvių, gamtinių elementų, poilsio ir rekreacijos objektų plėtrai ir vystymui. Koncepcija akcentuoja gamtinių resursų – visų pirma Masčio ežero – panaudojimą miesto plėtrai. Alternatyva numato galimą lokalinio gyvenamojo rajono dislokacijos vietą piečiau Telšių miesto, prie rytinės Masčio ežero pakrantės. Išvysčius Rainių miško masyvą, želdinių zona atskirtų pramonės rajoną nuo gyvenamųjų teritorijų, kas pagerintų gyvenamosios aplinkos mikroklimatą, kraštovaizdžio estetinę kokybę. Geras gyvenamosios teritorijos išvystymo galimybes turi Ryškėnų gyvenvietė. Šalia gyvenvietės esanti teritorija (tarp kelio Telšiai – Žarėnai ir Masčio ežero) labai tinkama gyvenamosios zonos plėtrai: patogus susisiekimas su miesto centru, netoli esami inžineriniai tinklai, vaizdingas kraštovaizdis, rekreacijai patrauklios teritorijos.

Vertinant Telšių miesto gyventojų apsirūpinimo būsto rodiklį – jis siekia 22,2 kv. m. vienam gyventojui, ir yra šiek tiek prastesnis nei šalies, bei gerokai atsilieka nuo ES vidurkio. Mieste esančių daugiabučių priežiūra yra gana silpna, jų atnaujinimas vyksta labai vangiai, o tai spartina jų nusidėvėjimo procesą. Tačiau tikėtina, kad vykstanti verslo plėtra ir gyventojų pajamų augimas sudarytų prielaidas investuoti į turimą ar planuojamą įsigyti gyvenamąjį būstą, augs individualių namų statybos mąstai. Tai gerins gyvenimo kokybės parametrus, o tuo pačiu ir miesto estetinį vaizdą.

Atliktos Telšių rajono savivaldybės gyventojų apklausos duomenimis, pagrindiniai kriterijai, lemiantys gyvenamosios vietovės patrauklumą, yra mokyklų artumas (10,6% respondentų), rami vieta (9,1%), švarus oras (8,8%), geras susisiekimas su darbovieta (8,6%), graži aplinka (8%). Tuo tarpu norint, kad pagerėtų jų gyvenamoji aplinka, Telšių rajono gyventojai labiausiai norėtų sutvarkytų šaligatvių, įrengto apšvietimo bei parko ir vaikų žaidimo

¹ Darbo biržos skelbiamas nedarbo lygis – tai registruotų bedarbių santykis su darbingo amžiaus gyventojais

aiškumų. Todėl naujai vystomose gyvenamosiose teritorijose šiems klausimams bus skiriamas atitinkamas dėmesys.

Atsigaunanti gyvenamoji statyba teigiamai įtakos ir kai kurias verslo šakas: statybų, statybinių medžiagų, transporto sektorius, bus kuriamos naujos darbo vietos. Jos taip pat būtų kuriamos ir paslaugų ir aptarnavimo, mažmeninės prekybos, turizmo sektoriuose.

Telšių miesto gyventojų poilsiui būtų išnaudojamas Masčio ežeras, prie jo yra numatytos rekreacinės teritorijos, pliažas, prieplauka. Naujai formuojamose gyvenvietėse taip pat būtų skiriamas atitinkamas dėmesys viešojo naudojimo plotams, žaidimų aikštelėms, šaligatvių, dviračių takų tiesimui, taip siekiant gerinti gyvenimo kokybę bei estetinį kraštovaizdį.

Darnios įvairiapusiškos plėtros alternatyva neatskiriama ir nuo žmogaus gyvenimo aplinkos gerinimo: švietimo, kultūros, sveikatos apsaugos įstaigų modernizavimo ir jų teikiamų paslaugų efektyvumo didinimo, parkų, laisvalaikio praleidimo zonų kūrimo, turizmo skatinimo ir t.t.

Švietimo sektoriaus problemos Telšių mieste aktualios ir šalies mastu: mažėjantis mokinių skaičius, prasta mokyklų infrastruktūros būklė, nepakankamos lėšos mokymo priemonėms. Vykstanti verslo plėtra ir augančios savivaldybės pajamos sudarytų prielaidas didinti lėšas, skiriamas mokyklų atnaujinimui, siekiant kelti mokymo paslaugų kokybę, suteikti vaikams tinkamą išsilavinimą bei užtikrinti geras darbo sąlygas. Mokyklų atnaujinimui turėtų būti naudojamos ir Valstybės investicijų bei mokyklų modernizavimo programų bei ES skiriamos lėšos. Taip pat būtina plėtoti neformalaus bei papildomo ugdymo veiklas, didinti vaikų užimtumą ne pamokų metu. Tai padėtų jaunimą apsaugoti nuo neigiamų socialinių reiškinių: alkoholio, narkomanijos, galimai nusikalstamų veiklų ir pan. Mokyklos turėtų glaudžiai bendradarbiauti su kultūros įstaigomis, bibliotekomis, muziejais, organizuojant įvairias ugdymo bei edukacines veiklas. Naujai formuojamos gyvenvietės turi būti užtikrintas pakankamas susisiekimasis su artimiausiomis mokyklomis (Ryškėnų pagrindinė mokykla, Telšių „Kranto“ vidurinė mokykla). Šiuo metu Telšių lopšeliai – darželiai dėl vietų stygiaus nesugeba priimti visų norinčių juos lankyti, todėl ateityje svarstant naujų įstaigų statybą, juos tikslinga statyti naujai plečiamose zonose.

Telšių miesto gyventojų kultūrinius poreikius užtikrina Telšių rajono savivaldybės kultūros centras. Tai daugiafunkcinis kultūros centras, puoselėjantis ir skleidžiantis įvairias kultūros sritis ir žanrus, etninę kultūrą, mėgėjų meną, kuriantis menines programas, plėtojantis švietėjišką (edukacinę), pramoginę veiklą, tenkinantis bendruomenės kultūrinius poreikius ir organizuojantis profesionalaus meno sklaidą. Siekiant gerinti kultūrinės veiklos sąlygas bei organizuojamų renginių kokybę, reikia atnaujinti materialinę įstaigos bazę, skatinti gyventojus aktyviau įsitraukti į meno kolektyvų. Telšių Žemaitės dramos teatras – vienas seniausių

Lietuvoje, žinomas, kaip daugiausiai nominacijų pelnęs mėgėjų teatras. Gausus vykstančių renginių skaičius bei jų įvairovė užtikrintų gyventojų kultūrinės reikmės bei didintų jų pasitenkinimą gyvenamąja vieta.

Igyvendinant siūlomą alternatyvą, yra numatyta plėtoti sporto infrastruktūrą, gerinti gyventojų savarankiško sportavimo galimybes. Numatyta rekonstruoti centrinį miesto stadioną. Taip pat Telšiuose yra numatyta statyti universalią sporto salę, kuri pagerintų sporto varžybų rengimo problemą, plėstų jų spektrą, o taip pat galės būti naudojama kultūriniais renginiais.

Vienas iš svarbiausių kokybiškos gyventi gyvenamosios aplinkos kūrimo uždavinių yra efektyvi bei prieinama sveikatos priežiūros sistema. Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, didžiausią įtaką asmens sveikatai daro jo gyvenama. Siekiant teigiamų Telšių gyventojų pagrindinių sveikatos rodiklių pokyčių, turi būti formuojamos sveikos gyvenamosios ir elgsenos pasirinkimo nuostatos, saugoma gyventojų sveikata nuo kenksmingų aplinkos veiksnių poveikio, gerinama ankstyvoji ligų diagnostika ir gydymo kokybė bei sudaromos vienodos sąlygos visiems šalies piliečiams gauti reikiamas sveikatos priežiūros paslaugas. Darnios įvairiapusiškos plėtros alternatyvoje numatytos kokybiškos gyvenamosios aplinkos kūrimas, rekreacinių bei sporto infrastruktūros teritorijų formavimas turėtų prisidėti prie sveikos gyvenamosios propagavimo bei sergamumo mažinimo. Gyvenamąsias teritorijas numatoma plėtoti pietinėje miesto dalyje, tuo tarpu dauguma asmens sveikatos priežiūros įstaigų yra išsikūrusios centrinėje miesto dalyje. Tačiau numatytose vystyti gyvenamosiose teritorijose gyventojams, esant reikalui, turi būti užtikrinta operatyvi medicininė pagalba bei patogi susisiekimo sistema. Ateityje, susiformavus naujiems kvartalams su pakankamu skaičiumi žmonių bei esant poreikiui, naujas pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigas tikslinga steigti juose.

2.2. Antroji – ekonominės plėtros alternatyva

Ekonominės plėtros alternatyva numato, kad ekonominis miesto klestėjimas bus pagrindas vystyti švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos, kultūros įstaigų veiklai, techninei bei susisiekimo infrastruktūrai.

Pagrindinis Lietuvos darnaus vystymosi siekis – pagal ekonominio ir socialinio vystymosi išteklių naudojimo efektyvumo rodiklius iki 2020 metų pasiekti esamą ES vidurkį.

Ekonominis Telšių miesto vystymasis neatsiejamas nuo miesto pramonės ir gamybinių teritorijų plėtros, inžinerinės infrastruktūros, reikalingos įmonėms kurtis, sutvarkymo, smulkaus ir vidutinio verslo skatinimo, kvalifikuotos darbo jėgos užtikrinimo. Vykstantis verslo ir pramonės plėtra didintų gyventojų pajamas, miesto sukuriama BVP bei savivaldybės pajamas, kurios galėtų būtų skirtos įvairioms kitoms viešosioms reikmėms.

Ekonominė Telšių miesto plėtra nemaža dalimi priklausys ir nuo palankių sąlygų naujų įmonių kūrimuisi sudarymo, galimų mokestinių lengvatų. Siekiant skatinti pramonės plėtrą, jiems reikia siūlyti investicijoms parengtus sklypus su detaliaisiais planais bei reikalingomis komunikacijomis. Investicinio projekto įgyvendinimas „plyname lauke“ gali užimti kelis metus, o suformuotos pramoninės teritorijos šį laikotarpį žymiai sutrumpina. Tai didina ir miesto galimybes pritraukti tiesioginių investicijų, pagal kurių dydį šiuo metu gana ženkliai atsiliekiama nuo šalies vidurkio.

Kaip ir darnios plėtros alternatyvos atveju, įgyvendinant šią alternatyvą miestui yra svarbu užtikrinti reikalaujamą kvalifikuotos darbo jėgos poreikį. Pramonei mieste plečiantis, augs tiek kvalifikuotų specialistų, tiek darbininkiškų profesijų asmenų paklausa. Siekiant sureguliuoti kvalifikacinius darbo jėgos paklausos ir pasiūlos rodiklius, būtina skatinti verslo įmonių bendradarbiavimą su profesinėmis bei aukštosiomis mokyklomis, kolegijomis. Nemažai lėšų bendriesiems ir specifiniams darbuotojų kvalifikaciniams įgūdžiams kelti yra numatyta 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programoje, todėl įmonės turėtų aktyviai teikti projektus paramai gauti. Investicijos į žmones leistų įmonėms didinti našumą, imtis sudėtingesnių projektų įgyvendinimo, didintų sukuriama pridėtinę vertę. Augantis darbo užmokestis mažintų emigracijos mastus bei galimai sugrąžintų į Telšius dalį žmonių, išvykusių dirbti į užsienį. Kaip rodo statistika, dažniausiai į užsienį išvyksta darbingo amžiaus asmenys su profesiniu išsilavinimu, o pramonei plėtojantis, tokių asmenų paklausa ženkliai išaugs.

Siekiant gerinti investicines sąlygas Telšiuose, reiktų svarstyti ir galimų mokestinių lengvatų klausimą (pvz., nekilnojamojo turto mokesčio mažinimas).

Pramonės plėtra bei didėjantis gyventojų užimtumas bei pajamos neatsiejami ir nuo aptarnavimo bei paslaugų įmonių vystymosi. Tai teigiamai įtakotų vienam asmeniui tenkanti mažmeninės prekybos bei restoranų ir maitinimo įstaigų apyvartos rodiklį, nes jis nesiekia šalies lygio.

Įgyvendinant šią alternatyvą, pramonės įmonės būtų koncentruojamos šiaurinėje miesto dalyje, šalia jau esančios pramoninės teritorijos. Taip būtų išnaudojamas magistralinis kelias A11 Šiauliai – Palanga bei geležinkelis. Šalia magistralinio kelio A11 Šiauliai – Palanga galėtų plėstis logistikos bei sandėliavimo įmonės.

Rezervavus neužstatytą teritoriją pramonės zonos plėtrai vakarų kryptimi (tarp magistralinio kelio, geležinkelio ir miško), nedidelis Kalnėnų gatvės vienbučių gyvenamųjų namų kvartalas liktų pramonės objektų bei geležinkelio apsuptyje ir izoliuotas nuo miesto gyvenamosios ir rekreacinės aplinkos, o tai santykinai pablogintų gyvenimo kokybę vietos gyventojams. Pramonės rajono plėtra rytų kryptimi apribota esamo apvažiavimo kelio ir Degaičių gyvenvietės, todėl čia jos vystymas yra neįmanomas.

Ekonominės plėtros alternatyva siūlo galimą lokalinio rajono dislokacijos vietą – į rytus nuo Telšių miesto, šiauriau Rainių gyvenvietės. Tačiau lokalinį rajoną vystant vietoje, gyvenamoji teritorija būtų nutolusi nuo Masčio ežero ir artėtų prie tokių objektų, kaip geležinkelis ir oro uostas. Rytinis aplinkkelis taptų miesto gatve. Tai vėl iš dalies mažintų gyvenamosios teritorijos patrauklumą, mažintų gyventojų norą čia kurtis ir neatitiktų darnios plėtros principų. Dar viena lokalinių rajonų išvystymo alternatyva – Ryškėnų gyvenvietės aptarnavimo centro dislokacijos vieta.

Kaip minėta, ekonominės plėtros alternatyva turi sudaryti stiprų pagrindą socialinės infrastruktūros vystymui bei viešųjų paslaugų kokybės bei prieinamumo gerinimui. Dėmesys būtų skiriamas esamoms švietimo, kultūros, asmens sveikatos priežiūros ir kitų institucijų atnaujinimui, gerų darbo sąlygų sudarymui, kvalifikuoto personalo pritraukimui.

Šiuo metu mokyklų skaičius ir įvairovė Telšiuose atitinka poreikį, tačiau dėmesys būtų skiriamas jų atnaujinimui, siekiant atitikti higienos bei kitų normų reikalavimus. Bus siekiama ieškoti būdų, kaip į mokyklas pritraukti dirbti trūkstantį personalą (pvz. siūlant gyvenamąjį būstą, įvairius mokymus ir pan.).

Kaip rodo įvairių tyrimų duomenys, augant gyventojų pajamoms, jie statistiškai didesnę lėšų dalį skiria poilsiui, kultūros renginių lankymui ir kitoms laisvalaikio praleidimo veiklos. Tai sąlygotų ne tik mažmeninės prekybos sektoriaus vystymąsi, bet ir poreikį plėsti Telšiuose vykstančių renginių skaičių. Todėl alternatyva taip pat skirtų dėmesį kultūros įstaigų sutvarkymui, veiklų išplėtimui. Gyventojų rekreaciniams taip pat būtų išnaudojamas Masčio ežeras, numatyta gerinti sporto infrastruktūrą, sudaryti sąlygas savarankiškam sportavimui.

3. TELŠIŲ MIESTO GAMTINĖ APLINKA

3.1. Gamtinio karkaso koncepcija

Telšių mieste, kaip ir kitose urbanizuotose teritorijose, želdynų paskirtis yra daugiafunkcinė (apsauginė, kultūros, mokslo, sveikatingumo ir kt.). Želdynai sukuria specifinį klimatą, barjerus teršalams ir triukšmui, turi priešerozinį poveikį, gerina aplinkos sąlygas. Atlikdami šias funkcijas, želdynai yra itin svarbi žmogaus veiklos kompensuojamoji priemonė, siekiant išsaugoti ekologinį teritorijos stabilumą. Mieste želdynai tampa ir reikšmingais kompoziciniais bei struktūriniais elementais, gerina ir palaiko kultūrinio kraštovaizdžio kokybę ir suteikia jam savitumo. Gerindami aplinkos higieninę kokybę ir estetinį vaizdą, želdynai užtikrina palankias miestiečių gyvenimo, darbo ir poilsio sąlygas, ugdo bendrą grožio ir supančios aplinkos sampratą, parkai yra patrauklūs turizmo objektai (pagal Želdynų apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo strategija, 2002, Žin., 2003, Nr. 1–9).

Telšių miesto gamtinės dalies koncepcija rengiama vadovaujantis Želdynų apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo strategija (Žin., 2003, Nr. 1–9), Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (Žin., 2002, Nr. 110–4852) ir teisiniais aktais reglamentuojančiais teritorijų planavimą, LR Želdynų įstatymu (Žin., 2007, Nr. 80 – 3215).

Pagrindiniai principai, kuriais buvo vadovujamasi rengiant Telšių miesto bendrojo plano gamtinės dalies koncepciją, yra tęstinumo ir sistemiškumo. Tęstinumo principas nusako, kad siekiama išsaugoti ir tinkamai tvarkyti esamus geros būklės želdynus jų augimo vietoje, prioritetą teikiant jau susiformavusių želdynų priežiūrai, atnaujinimui, o ne naujų kūrimui. Sistemiškumo principu skatinamas vientisos želdynų sistemos miestuose, miesteliuose ir kaimiškame kraštovaizdyje kūrimas, gamtinio karkaso formavimas šalies, rajono, miesto (ar jo dalių) mastu, želdynai žaliosiomis jungtimis turi jungtis tarpusavyje, taip pat ir su didžiais želdynų masyvais ir miškais.

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane sudarytą gamtinį karkasą aplink Telšių miestą yra daug gamtinio karkaso teritorijų. Regioninės svarbos geosistemų vidinio stabilizavimo arealas apimantis Masčio ežerą patenka ir į Telšių miesto teritoriją. Iš vidinio stabilumo arealo į pietus nuo Telšių prasideda migracinis koridorius einantis Mastupio slėniu, jo svarba yra vietinė. Migracijos koridoriuje nėra miškų masyvų. Į šiaurę nuo Telšių eina dar vienas vietinės svarbos migracijos koridorius Svaigės upės slėniu. Šis migracijos koridorius kerta regioninės reikšmės vidinio stabilizavimo arealą, išsidėsčiusį ties Tausalo ežeru. Į rytus nuo Telšių yra išsidėsčiusi nacionalinės svarbos geoekologinė takoskyra, kuri apima ir Germanto kraštovaizdžio draustinio teritoriją. Ši takoskyra beveik ribojasi su Telšių miestu.

Telšių mieste saugomų teritorijų, saugomų gamtos paminklų ar objektų nėra. Telšių rajone yra Varnių regioninis parkas, valstybiniai Germanto, Minijos ir Plikšių kraštovaizdžio draustiniai, Buožėnų geomorfologinis draustinis ir Virvytės hidrografinis draustinis. Arčiausiai Telšių miesto yra Germanto kraštovaizdžio draustinis, jame saugoma Vidurio Žemaičių aukštumos būdingas kraštovaizdis su ežerų kompleksu. Arti Telšių miesto yra ir Buožėnų geomorfologinis draustinis, nutolęs nuo miesto apie 4 km į šiaurės vakarus. Buožėnų geomorfologiniame draustinyje saugomas raiškus Žemaičių aukštumos ruožas. Šioms dviem teritorijoms Telšių miesto plėtra gali daryti įtaką. Šiuo metu atliekama galimybių studija įsteigti Germanto regioninį parką. Germanto kraštovaizdžio draustinyje taip pat išskirta Natura 2000 gamtinių buveinių apsaugai svarbi teritorija. Pagal koncepcijoje numatytą Telšių miesto plėtrą Telšių miestas ribosis su Germanto draustiniu.

Želdynai Telšių miesto teritorijoje formuoja miesto gamtinį karkasą, kuris turi palaikyti bendrą ekologinį stabilumą, gyvybingumą. Pagrindinės miesto gamtinio karkaso funkcijos yra suformuoti gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinti medžiaginius ir energetinius ryšius su užmiesčio teritorijomis, saugoti kraštovaizdžio įvairovę ir gamtinius rekreacinius išteklius, užtikrinant kokybišką trumpalaikį miestiečių poilsį artimojoje aplinkoje bei išlaikyti ir gausinti biologinę įvairovę mieste. Telšiuose reikia sukurti želdynų ir želdinių inventorizacijos ir apskaitos sistemą, vykdyti jų būklės stebėseną (monitoringą).

Telšiuose gamtinės aplinkos dominantas yra Masčio ežeras, kuris turi didelę įtaką gamtinių teritorijų išsidėstymui mieste. Aplink Masčio ežerą yra išsidėstę didžiausi želdynų masyvai Telšių mieste ir kartu su Durbino upelio slėnyje esančiais želdynais formuoja juostinę žaliųjų plotų sistemą. Žaliųjų plotų išsidėstymo sistema miesto centre yra dispersinė. Šioje miesto dalyje formuoti tarpusavyje susijusių želdynų nėra galimybių, nes reikia saugoti senajai miesto daliai būdingą urbanistinę struktūrą.

Miesto želdynai pagal svarbą urbanistinėje struktūroje ir rekreacinių poreikių tenkinimą skirstomi į centrinės ir vietinės reikšmės želdynus. Centrinės reikšmės želdynai yra svarbūs visiems miesto gyventojams, jie nuolat lankomi visų miestiečių. Pagrindinės šių želdynų funkcijos yra suteikti miestiečiams kokybišką trumpalaikį poilsį, sudaryti erdves kultūriniam bei kitiems masiniams renginiams, gerinti oro kokybę mieste, sudaryti barjerus triukšmui. Vietinės reikšmės želdynai nėra taip intensyviai lankomi kaip centrinės reikšmės želdynai, tačiau jie atlieka svarbias antropogeninės veiklos kompensavimo funkcijas.

Centriniais Telšių miesto želdynais yra laikytinas miško parkas prie Žemaitijos kaimo muziejaus, įrenginėjamas Kultūros parkas ir miesto centre esantys skverai. Likę miesto želdynai yra vietinės reikšmės.

Miesto želdynų sistemai svarbios yra kapinių teritorijos, jos papildo želdynų sistemą, nes kapinėse augantys želdiniai atlieka urboekologines funkcijas. Kapines galima laikyti vietinės reikšmės atskirtaisiais želdynais. Dabartinėje Telšių miesto teritorijoje yra dvi kapinės, abėjos yra nutolusios nuo kitų želdynų ir išsidėsčiusios stipriai urbanizuotose miesto dalyse, todėl jų želdinių vykdomos antropogenines veiklos kompensavimo funkcijos miestui yra reikšmingos. Numatytoje išplėsti Telšių miesto teritorijoje bus dar dvi kapinės, kurių urboekologinės funkcijos nebus labai svarbios, nes jos išsidėsčiusios prie didesnių želdinių masių.

Miško parkas aplink Žemaitijos kaimo muziejų ir Kultūros parkas ir toliau išliks pagrindiniais miesto želdynais. Numatoma pagerinti juose esančią rekreacinę infrastruktūrą ir taip labiau pritaikyti minėtas teritorijas miestiečių rekreacijai. Kultūros parkas turi pakęsti kokybine prasme, jį reikia baigti įrengti.

Centrinėje miesto dalyje žaliųjų plotų plėtra turi būti vykdoma ne tiek kiekybiškai, kiek kokybiškai. Čia bus gerinama želdynų kokybė, jų rekreacinė infrastruktūra bei, jei reikalinga, įveisiami papildomi želdiniai.

Aplink Masčio ežerą bus suformuotas ištinis želdynų žiedas jungiantis, esančius želdynus. Žiede turi būti įrengtas pažintinis takas, skirtas miestiečių rekreacijai, bei padėsiantis pritraukti daugiau vietinių turistų.

Kokybine prasme labai turi pasikeisti Durbino slėnio želdiniai. Čia reikia suformuoti ištinį sutvarkytą ir poilsiui pritaiktą želdyną, kurio pradžia bus į pietus nuo geležinkelio aplink Durbino upelį esantis žaliasis plotas, kuris einant į pietus siaurės iki juostos, atliekančios migracinio koridoriaus funkcijas, palei Durbino upelį ir susijungs su Masčio ežero pakrantės žaliuoju žiedu. Žaliasis plotas prie Durbino upelio ilginiui gali tapti centriniu miesto želdynu.

Svarbiausieji želdynai atliekantys urboekologines funkcijas Telšiuose yra rekreaciniai miškai, turintys miško parkų teisinį statusą, ir priemiesčiuose išsidėstę miškai. Ypač svarbūs yra vakarinėje miesto pusėje esantys priemiesčio miškai, nes vyraujant vakarų vėjų pernašoms jie aprūpina Telšius švarių oru. Be to miškai sukuria galimybes gyventojams ilsėtis gamtoje.

Telšių miesto teritorijoje esantys miškai neturi ryšio su didesniais miškų masyvais, tačiau pagal miesto plėtos koncepciją pietinėje dalyje, piečiau Masčio ežero numatoma žaliųjų plotų plėtra. Tai padės užtikrinti miesto ekologinį stabilumą bei Lietuvos Respublikos Bendrajame plane numatyto vidinio geoekologinio stabilizavimo arealo apželdinimą ir realų funkcionavimą. Šiuo metu minėtoje gamtinio karkaso teritorijoje yra nepakankamai žaliųjų plotų.

Darnios įvairiapusiškos plėtos alternatyvoje į rytus nuo dabartinės Telšių miesto teritorijos, plėtos zonoje numatoma želdynų plėtra. Prie Masčio ežero numatoma suformuoti naują ištinį gyvenamąjį rajoną ir želdynų masyvais iš rytinės pusės jį atriboti nuo naujai formuojamo pramonės rajono ir dabartinės Rainių gyvenvietės. Vienintelė šios teritorijos

apgyvendinimo problema yra susijusi su gruntinio vandens pertekliumi, prieš pradėdant statyti būtina atlikti detalius gruntinių vandenių tyrimus, nes teritoriją gali reikėti papildomai sausinti.

Ekonominės plėtros alternatyvioje numatoma apželdinti teritoriją Masčio ežero rytinėje pakrantėje, plėtoti Rainių gyvenvietę bei kurti naują kompaktinį gyvenamąjį rajoną į šiaurę nuo Rainių. Šioje plėtros alternatyvoje gyvenamieji rajonai susilies, želdynų plotai bus sunkiau pasiekiami gyventojams ir urboekologines funkcijas atliks ne taip efektyviai.

Degaičių gyvenvietės teritorija bus prijungta prie Telšių miesto, šiaurinėje gyvenvietės dalyje numatoma želdynų plėtra. Taip pat šiaurinėje Telšių dalyje esančioje pramonės teritorijoje prie tvenkinių bus plečiami želdynai, yra svarbus želdynų kokybės pagerėjimas, nes kartu su vandens plotais čia galima įrenti puikią trumpalaikiam poilsiui pritaikytą teritoriją.

3.2. Išvados

1. Telšių miestas iš visų pusių yra apsuptas gamtinio karkaso teritorijų. Į miesto teritoriją patenka vidinio geoekologinio stabilizavimo arealas, kuris apima pietinę Masčio ežero dalį.
2. Saugomų gamtinių teritorijų ir objektų Telšių mieste ir jo priemiesčiuose nėra. Artimiausia saugoma teritorija yra Germanto kraštovaizdžio draustinis vakarinėje miesto pusėje. Ši teritorija gali būti paveikta Telšių miesto plėtros, todėl siekiant išvengti neigiamo poveikio į vakarus Telšiai neturėtų plėstis smarkiau nei numatyta koncepcijoje.
3. Telšių želdynų sistema yra juostinė – dispersinė. Žaliųjų plotų sistemoje dominuoja miško parkas, esantis prie Žemaitijos kaimo muziejaus vakarinėje Masčio ežero pusėje, ir Kultūros parkas, esantis rytinėje Masčio pusėje. Ateityje kai bus sutvarkytas žaliasis plotas prie Durbinio upelio, atsiras dar vienas dominantinis želdynas.
4. Telšių mieste numatoma didelė teritorinė žaliųjų plotų plėtra didėjant miesto teritorijai, ypač daug naujų želdynų atsiras pietinėje ir rytinėje pusėje, ten, kur želdynų šiuo metu yra mažiausiai.
5. Telšių miestui reikia erdvės plėsti gyvenamuosius rajonus darnios įvairiapusiškos plėtros alternatyvoje numatytas gyvenamasis rajonas yra palankiau išdėstytas želdynų atžvilgiu nei ekonominės plėtros alternatyvoje, tačiau numatytoje teritorijoje yra gruntinių vandenių perteklius.
6. Miesto teritorijoje esantys miškai atlieka ypač svarbias ekologines funkcijas. Miškų plotai perspektyvoje turi didėti ir jungtis su kitais miškų masyvais.

4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA

Nagrinėjant Telšių miesto plėtros alternatyvas, įvertintas paveldo objektų išsidėstymas mieste ir priemiesčio zonose.

Išskirtinos trys paveldo objektų koncentracijos vietos. Didžiausia nekilnojamojo kultūros paveldo objektų koncentracija – Telšių miesto centrą apimančioje pirmojo lokalinio rajono zonoje (žr. Koncepcijos brėž.). Čia ir urbanistikos paveldo objektas – Telšių senamiestis (U32), ir archeologinio paveldo objektas – Telšių senojo miesto vieta (A1397). Šioje miesto dalyje taip pat sukonzentruoti reikšmingiausi statinių kompleksai ir pavieniai paveldo objektai. Detaliau apie šiuos objektus aprašyta atliekant esamos būklės analizę. Tokia paveldo objektų koncentracija pabrėžia centrinės miesto dalies svarbą ir reikšmingumą.

Kita paveldo objektų sanaupa – už miesto administracinių ribų esanti 7-ojo lokalinio rajono zona. Šioje zonoje yra Džiuginėnų senovės gyvenvietė (A1944), archeologinis kompleksas A1379K, susidedantis iš Džiuginėnų gyvenvietės (A1379K2) ir piliakalnio, vadinamo Džiugo kalnu (A1379K1), Džiuginėnų (Siraičių) kapinynas (A1380) bei Džiuginėnų dvaro sodyba (G346K), kurioje saugomi objektai - virtuvė, ledainė, daržinė, parko fragmentai. Šį lokalinį rajoną prijungus prie miesto, išvardinti objektai papildytų miesto paveldo objektų sąrašą.

Nemažą teritorijos dalį (14,38 ha) tarp 6-ojo ir 3-ojo lokalinių rajonų užima Siraičių dvaro sodybos kompleksas G345K, kurio sudėtyje saugomi dvaro rūmai (G345K1), namas (G345K2), svirnas (G345K3), du tvartai (G345K4/5), ūkinis pastatas (G345K6), skalbykla (G345K7), kumetynas (G345K8), kalvė (G345K9), šulinys (G345K10). Vakarinės intensyvaus eismo gatvės, jungiančios lokalinius rajonus Nr.4, 3, 6, 7, planuojama trasa praeina šalia Siraičių dvaro teritorijos jos nekliudydama. Tokia susisiekimo sistemos plėtra pagerins šio objekto pasiekiamumą didesnei visuomenės daliai, įjungs jį į bendrą rekreacinių ir kultūrinių objektų grandinę (Masčio ežeras ir miško parkas su Žemaičių buities muziejumi - rekreacinis miškas Berkinėnų k. – Siraičių dvaras – Ilgio ež. – Džiginėnų Siraičių kapinynas - Džiugo kalnas - Džiuginėnų dvaras ir senoji gyvenvietė – Germanto ežeras).

Trečioji paveldo objektų grupė dislokuota į vakarų pusę nuo Rainių gyvenvietės (lokalinio rajono Nr.8). Čia pažymėtos kelios įvykių vietos – Rainių kankinių žudynių vieta (I2K1P), kančios koplyčia (I2K2P), žydų žudynių vieta ir kapai (I9) Rainių miške. Piečiau Rainių miško dar yra Vabalių kapinynas (A1356).

Darnios įvairiapusiškos plėtros alternatyvos atveju šios grupės objektai yra nuošaliau naujai kuriamo lokalinio gyvenimo rajono (Nr.9) galimos dislokacijos vietos, todėl naujos statybos netrukdytų apžvelgti kultūriniam kraštovaizdžiui reikšmingų paveldo objektų - kančios

koplyčios ir žudynių vietos miškelio. Numatoma želdynų plėtros zona sušvelnintų pramonės zonos poveikį kraštovaizdžiui ir minėtiems paveldo objektams.

Ekonominės plėtros alternatyvos atveju naujai kuriamo lokalinio gyvenamojo rajono (Nr.9) galima dislokacijos vieta apima kančios koplyčios ir žudynių vietos kompleksą, todėl naujos statybos darytų didesnę neigiamą poveikį kraštovaizdžiui, apžvelgiant minėtus paveldo objektus.

Įvairiose Telšių miesto ir priemiesčio zonos vietose išsibarstę pavieniai smulkesni paveldo objektai, kaip antai senkapis, vad. Narvydo kapukais (A V1516) Želvaičių k., Žydų žudynių vieta ir kapas (I69) Kalnėnų k., koplytėlė su ornamentuotu kryželiu ir Pietos skulptūra (D V3101) Berkinėnų k. kapinėse, į laikinosios apskaitos sąrašą įtraukti Degaičių kaimo buvusio dvaro sodybos fragmentai, urbanistiniu požiūriu yra nereikšmingi ir didelės įtakos miesto plėtrai neturi.

Atskirai reikėtų paminėti Žemaitijos kaimo muziejų, dislokuotą pietvakarinėje Telšių miesto dalyje, Masčio ežero vakarinėje pakrantėje. Kultūros ministerijai pritarus, 1970 m. architektas Albertas Lamauskas parengė Liaudies buities muziejaus (dabar Žemaitijos kaimo muziejus) detalų planą, pagal kurį 15 ha teritorijoje pradėtos formuoti etnografinės sodybos (stambaus ūkininko sodyba, vidutinio valstiečio sodyba, mažžemio valstiečio sodyba), atvežtas ir pastatytas malūnas ir kalvė. Visi trobesiai (nors atvežti iš skirtingų regiono vietų) yra autentiški, turintys kultūrinę vertę. Šiuo metu muziejus užima 7,5208 ha visuomeninės paskirties teritorijos.

5. SUSISIEKIMO SISTEMA

5.1. Susisiekimo sistemos vystymo kryptys

Perspektyvoje Telšių miesto susisiekimo sistemą sudarys dvi transporto rūšys – automobilių transportas ir geležinkelis.

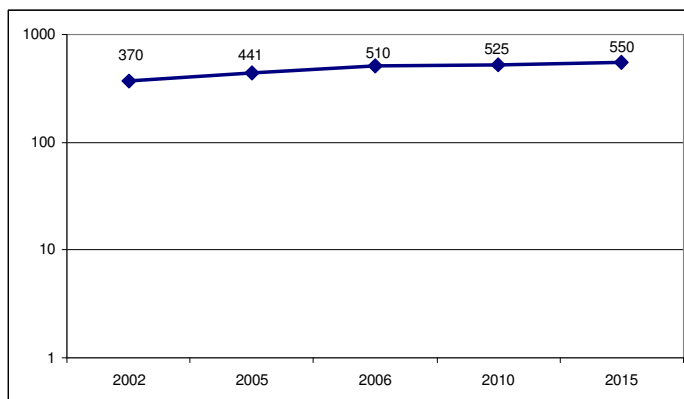
Miesto susisiekimo infrastruktūros vystymas turi užtikrinti patogų keleivių ir krovinių vežimą šiomis transporto rūšimis mieste bei gerus transportinius ryšius su visos Lietuvos susisiekimo tinklu. Perspektyvoje dėmesys turi būti skiriamas tranzitinių krovinių srautų eliminavimui iš miesto centro teritorijos, geram miesto gyventojų, pramonės bei turizmo transportiniam aptarnavimui. Telšių miesto susisiekimo sistema numatyta minimaliu neigiamu poveikiu aplinkai ir gyventojams.

Pagrindiniai Telšių miesto išorės transportiniai ryšiai perspektyvoje išliks su kaimyniniais miestais Plunge, Palanga, Klaipėda, Mažeikiais, Šiauliais.

Po modernizavimo A11 kelias Šiauliai–Palanga turės teigiamą įtaką miesto susisiekimo sistemai, nes jis nepraeina per pačią miesto teritoriją ir sudaro palankias sąlygas vystyti Telšių miesto transporto aptarnavimo infrastruktūrą, steigti logistikos centrus, palaikyti bei plėtoti transportinius ryšius su Latvijos Respublika.

Magistralinis kelias A11 Šiauliai–Palanga kartu geležinkelio linija Šiauliai–Klaipėda sudaro integruotą transporto koridorių praeinantį palei Telšių miestą. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatyta modernizuoti šią geležinkelio liniją. Susisiekimo sistemos vystymas sąlygos didesnes galimybes Telšių miesto ekonominei plėtrai ir ją integruoti į visos Lietuvos susisiekimo sistemą ir per ją į Europos Sąjungos transporto tinklą.

Telšių mieste automobilizacijos lygis 2015 m. turėtų pasiekti 550 automobilių 1000 gyventojų (5.1 pav.), toks aukštas automobilizacijos lygis ženkliai įtakos transporto infrastruktūros plėtrą.

5.1 pav. Perspektyvinis automobilizacijos lygis Telšių mieste (aut./1000 gyv.)

Perspektyvoje miesto gatvių tinklas ir geležinkelio stotis Telšiuose turi būti modernizuojama, geriau pritaikyta vietiniams ir tarptautiniams vežimams.

Pagrindinis dėmesys turi būti skiriamas mieste gerinant eismo sąlygas pėstiesiems, įrengiant šaligatvius, pėsčiųjų perėjas, sutvarkant gatvių dangas, sudarant palankesnes susisiekimo sąlygas gyventojus aptarnauti viešuoju transportu, palengvinti moksleivių keliones į mokyklas. Dviračių takų plėtra miesto teritorijoje, techninių eismo reguliavimo priemonių platesnis panaudojimas mažins neigiamą transporto poveikį Telšių miesto aplinkai ir gyventojams.

Vykdamas Telšių miesto susisiekimo sistemos ir transporto infrastruktūros plėtrą būtina atlikti:

1. Modernizuoti ir vystyti gatvių ir dviračių takų tinklą.
2. Miesto centre ir prie daugiabučių gyvenamųjų namų įrengti naujas automobilių stovėjimo aikšteles.
3. Sparčiau vystyti viešąjį transportą, kaip alternatyvą individualiems automobiliams.
4. Telšių miesto gatvių tinkle tobulinti eismo reguliavimą ir didinti eismo saugumą.

Telšių mieste aktualu vystyti subalansuotą transporto sistemą; tam reikia maksimaliai išnaudoti turimą transporto infrastruktūrą, didinti vežimų greitį, operatyvumą bei gerinti transporto kokybinius rodiklius. Suteikti mieste prioritetą viešajam transportui, atnaujinti transporto priemonių parką, diegti integruotas informavimo priemones.

Telšių susisiekimo sistemos infrastruktūros tobulinimas ir modernizavimas yra vienas iš pagrindų miesto ekonomikos ilgalaikiam augimui, pasinaudojant palankia miesto geografine padėtimi. Norint sumažinti neigiamą transporto poveikį, gatvių apkrovimą, transporto taršą bei avaringumą tikslinga įrengti miesto aplinkelį.

Perspektyvoje labai svarbu išvystyti Telšių transporto infrastruktūrą, padidinti gatvių tinklo laidumą, pritaikyti ją augančiam automobilių eismui bei miesto gyventojų poreikiams. Šių sprendinių įgyvendinimui Telšių mieste reikia atlikti nemažai susisiekimo sistemos infrastruktūros plėtros ir kitų darbų.

Įvertinant Transporto kelių tyrimo instituto atliktą Telšių miesto gatvių rekonstrukcijos investicinį projektą yra siūloma rekonstruojamų gatvių prioritetinga eilė, pateikta 5.1 lentelėje.

5.1 lentelė. Siūloma rekonstruojamų gatvių prioritetinga eilė

Eil.Nr.	Gatvės pavadinimas	Ruožo ilgis	VMPEI
		m	aut./para
1	Rambyno g.	550	3600
2	Kalno g.	950	3600
3	Klaipėdos g.	650	3000
4	Kepyklos g.	800	750
5	Baltijos g.	650	500
6	Karaliaus Mindaugo g.	400	590
7	P. Genio g.	950	1600
8	Palangos g.	1650	620
9	Žemaitės g.	200	1050

Taip pat reikia:

- numatyti naujas D kategorijos gatves planuojamos plėtros teritorijų susisiekimui;
- išsaugoti istoriškai susiklosčiusį gatvių tinklą ir pagerinti miesto gatvių kokybę;
- pagerinti aplinkinių ir priemiestinių teritorijų susisiekimą su miesto centru;
- sumažinti transporto gaištis pagrindinėse gatvėse ir sankryžose;
- pagerinti pėsčiųjų ir dviratininkų eismo sąlygas ir saugumą mieste – dviračių takais sujungti gyvenamuosius rajonus ir rekreacines vietas;
- mažinti transportinį triukšmą ir aplinkos taršą.

Siekiant racionaliai tobulinti ir plėsti Telšių miesto gatvių tinklą, svarbu pagrindinėms gatvėms suteikti atitinkamas kategorijas ir iki jų lygio rekonstruoti gatvių techninius parametrus.

Siūlomos tokios gatvių kategorijos:

B2:

Plungės g., Respublikos g., Turgaus g., Luokės g., Tryškių g., Sėdos g., Muziejaus g.

C1:

Palangos g., Karaliaus Mindaugo g., Masčio g., Kauno g., D.Poškos g., Miško g., P. Genio g., Gedimino g., Žemaitės g.

C2:

Mažeikių g., Pramonės g., Šiaurinės g.

Telšių miesto susisiekimo sistemos koncepcija parengta atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos bendrąjį planą, transporto sistemos plėtros strategiją. Taip pat remiantis rengiamos Telšių apskrities Bendrojo plano susisiekimo sistemos esamos būklės analizės išvadomis bei infrastruktūros vystymo prognozėmis.

6. TELŠIŲ MIESTO INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

6.1. Vandentieka ir vandenvala

Siūloma Telšių miesto centralizuoto aprūpinimo vandeniu, buitinių ir lietaus nuotekų koncepcija:

1. Siekiant, kad iki 2014 m. 95% Telšių rajono gyventojų naudotųsi centralizuotai tiekiamu geriamuoju vandeniu siūloma įrengti vandentvarkos sistemas tose miesto dalyse kur šiuo metu jų nėra, plėsti į gretimas apgyvendintas teritorijas (Džiuginėnų, Ryškėnų, Rainių, Degaičių gyvenvietes, sodų bendrijas) bei tankinti esamą vandentiekos sistemą (centrinėje ir šiaurinėje miesto dalyse). Renovuoti Telšių miesto patenkinamos ar prastos būklės vandentvarkos ūkio sistemas. Įgyvendinti Ventos-Lielupės upių baseino investicinį projektą pagal numatytus etapus. Derinant teritorijų planavimo dokumentus dėl vandentvarkos objektų įrengimo būtina laikytis Lietuvos Respublikoje galiojančių teisės dokumentuose pateiktų reikalavimų.
2. Siekiant garantuoti tinkamą geriamojo vandens kokybę reikalinga užtikrinti sanitarinėms apsaugos zonoms keliamų reikalavimų laikymąsi. Vandenvietės sanitarines apsaugos zonas reikalinga įregistruoti savivaldybių teritorijų planavimo registre ir Žemės gelmių registre bei laikytis Lietuvos Respublikos higienos normos HN 44:2006 (patvirtintos LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymu 2006 liepos 17 d.) reikalavimų (ypač aktualu naujų pramonės ar kitų taršių ūkinių veiklų plėtrai mieste).
3. Įrengti nuotekų surinkimo sistemą ten, kur šiuo metu nėra, plėsti tinklus į arti esančias gyvenvietes (Želvaičių, Siraičių, Džiugėnų, Degaičių gyvenvietes). Nuotekų sistema reikia tankinti Telšių mieste (pietinėje, centrinėje ir šiaurinėje miesto dalyse). Esant galimybėms apjungti Rainių, Ryškėnų ir Telšių miesto nuotekų tvarkymo infrastruktūras.
4. Renovuoti nuotekų valymo įrenginius, esančius šiaurinėje Telšių miesto dalyje, bei užtikrinti, kad nuotekos būtų išvalomos iki nuotekų tvarkymo reglamente ir ES direktyvoje dėl miesto nuotekų valymo išdėstytų reikalavimų. Pagal nuotekų tvarkymo reglamentą (patvirtintą LR Aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. D1-236) iki 2015 m. nuotekų valymo įrenginiuose turi būti valomas azotas ir fosforas.
5. Numatyti gaisrinio vandentiekio sistemos plėtimą, nes šiuo metu sistema netenkina esamo poreikio. Parengti gaisrinio vandentiekio specialųjį planą arba priešgaisrinio

vandentiekio problemų sprendimą numatyti vandentvarkos specialiajame plane. Derinant teritorijų planavimo dokumentus skirtus gaisrinio vandentiekio įrangai instaliuoti turi būti laikomasi reikalavimų išdėstytų Lietuvos Respublikos statybos ir urbanistikos ministerijos patvirtintose Respublikinėse statybos normose RSN 136-92 „Vandens tiekimas. Išoriniai tinklai ir statiniai. Priešgaisriniai reikalavimai“.

6. Renovuoti bei plėsti lietaus nuotekų sistemą Telšių mieste. Ypač didelį dėmesį skiriant miesto dalims kur yra didelis transporto srautas, pramonės rajonams. Siūloma lietaus nuotakynės problemas spręsti vandentvarkos ūkio specialiajame plane. Jame numatant tinklų išdėstymą, vietas paviršinių nuotekų valymo įrenginiams. Šiame plane numatant ir lietaus nuotakynės inventorizacijos atlikimą. Lietaus nuotekų šalinimo sistemų projektavimo ir renovavimo darbai turėtų būti derinami su kelio rekonstrukcijos projektais. Siūloma lietaus nuotekų sistemos įrengimo ar renovacijos darbus įtraukti į kelių rekonstrukcijos projektus.

6.2. Elektros energijos tiekimas

Telšių miesto elektros energijos tiekimo koncepcija:

1. Kadangi Telšių miesto aprūpinimo elektra infrastruktūra yra gerai išplėtotą ir užtikrina patikimą elektros tiekimą vartotojams, esama schema turėtų būti išlaikoma.
2. Turi būti rekonstruojami nusidėvėję elektros tinklai, siekiant užtikrinti elektros tiekimo patikimumo ir kokybės reikalavimus, didinti elektros tiekimo efektyvumą. Ties esamais ir planuojamais elektros tiekimo tinklais ir įrenginiais turi būti išlaikomos apsaugos zonos bei jų tvarkymo režimas. Rekonstruojant užstatytose teritorijose esančius orinius elektros tiekimo tinklus turėtų būti įvertinta galimybė tinklus pakloti po žeme, nes tai sudarytų sąlygas elektros tiekimo patikimumui ir saugumui didinti. Naujai užstatomose teritorijose elektros tiekimo tinklai, kai techniškai pagrįsta, turi būti klojami po žeme.
3. Priklausomai nuo poreikio, turi būti didinama Tausalo transformatorių pastotėje įrengtoji transformatorių galia.
4. Mieste turi būti skatinamas efektyvus elektros vartojimas. Tam turi būti rengiamos informacinės kampanijos apie elektros taupymą. Rekonstruojant esamas ir įrengiant naujas gatvių apšvietimo sistemas, turi būti diegiamos efektyvaus elektros vartojimo priemonės.

5. Telšių mieste, ypač esamose centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemose, turėtų būti nagrinėjamos galimybės įrengti kogeneracinius įrenginius, pirmenybę teikiant įrenginiams, naudojantiems biokurą ar biomasę, gamtines dujas.

6.3. Atliekų tvarkymas

Siūloma Telšių miesto centralizuoto atliekų surinkimo, atliekų kaupimo, perdirbimo koncepcija:

1. Įrengti poreikius atitinkantį konteinerinių aikštelių skaičių Telšių mieste. Konteinerinėse aikštelėse reikalingas įrengti konteinerių kiekis ir tūris turi atitikti atliekų susidarymo kiekius. Nesant galimybių įrengti didesnio tūrio ar daugiau konteinerių, numatyti dažnesnį konteinerių tuštinimo grafiką. Konteinerinėse aikštelėse turi būti tenkinantis poreikius, atskirtam antrinių atliekų rūšiavimui skirtų, konteinerių skaičius. Pagal valstybinį strateginį atliekų tvarkymo planą iki 2008 m. turėtų būti įrengtos antrinių žaliavų surinkimo konteinerinės aikštelės (po 1 aikštelę 600 gyventojų didžiuosiuose miestuose ir po 1 aikštelę 800 gyventojų kitose gyvenvietėse). Siūloma, atsižvelgiant į galimybes, įrengti požemines konteinerines aikšteles,
2. Skatinti atliekų rūšiavimą jų susidarymo vietoje. Iki 2010 m. per metus turi būti surenkama perdirbti ne mažiau kaip 6% popieriaus, 3% stiklo, 2% plastikų lyginant su visų komunalinių atliekų kiekiu, iki 75% biodegraduojančių atliekų lyginant su 2000 m. sąvartynuose šalintu šių atliekų kiekiu; 90% netinkamų eksploatuoti transporto priemonių ir sukurta atskira kombinuotųjų pakuočių surinkimo ir perdirbimo sistema ir/ar pradėti jas deginti išgaunant energiją.
3. Derinant teritorijų planavimo dokumentus skirtus atliekų šalinimo sistemos įrangos instaliavimui turi būti laikomasi Lietuvos Respublikos Atliekų tvarkymo įstatymo (patvirtintas 1998 m. birželio 16 d., Nr. VIII-787), LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymo „Dėl sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių patvirtinimo“ (patvirtinta 2004 m. rugpjūčio 19 d. Nr. V-586), LR Aplinkos ministro įsakymo „Dėl atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklių patvirtinimo“ (patvirtinta 2000 m. spalio 18 d. Nr. 444), Komunalinio ūkio paslaugų departamento prie LR Statybos ir urbanistikos ministerijos įsakymo „Dėl rekomendacijų organinių atliekų kompostavimui patvirtinimo“ (patvirtinta 1997 m. gruodžio 16 d. Nr. 66) ir kitų teisės aktų.

4. Pasirūpinti, kad toksinės ir pavojingos, elektros ir elektroninės įrangos atliekos susidariusios namų ūkiuose būtų saugiai surenkamos specialiai tam įrengtame surinkimo punkte arba apvažiavimo būdu, bei perduodamos utilizuoti ar perdirbti.
5. Įrengti daugiau viešo naudojimo šiukšliadėžių, stengiantis, kad Telšių miesto viešosiose vietose – parkuose, skveruose, aikštėse – būtų mažinama aplinkos tarša.

6.4. Šilumos ūkis

Telšių miesto teritorijos aprūpinimo šiluma koncepcija:

1. Siekiant, kad šilumos vartotojai Telšių mieste būtų aprūpinami šiluma mažiausiomis sąnaudomis ir neviršijant didžiausio leidžiamo poveikio aplinkai, turi būti ir toliau įgyvendinamos Specialiojo Telšių miesto šilumos tiekimo plano nuostatos. Ateityje planas turi būti atnaujintas.
2. Didinti šilumos gamybos efektyvumą ir patikimumą, siekti, kad modernizuojant esamas katilines ar įrengiant naujas, būtų užtikrinamas modernių efektyvesnių ir ekologiškesnių technologijų pritaikymas, įvertinamos atsinaujinančių energijos išteklių ir atliekinės šilumos panaudojimo bei šilumos ir elektros gamybos bendrame cikle (kogeneracijos) pritaikymo galimybės.
3. Siekiant didinti šilumos tiekimo patikimumą ir mažinti šilumos nuostolius trasose, palaipsniui keisti senas šilumos trasas naujomis.
4. Siekiant efektyvesnio šilumos vartojimo, įgyvendinti efektyvaus energijos vartojimo priemonės savivaldybei priklausančiuose pastatuose, atnaujinant ir modernizuojant švietimo, kultūros ir medicinos įstaigų šilumos ūkius. Parengti Telšių miesto daugiabučių modernizavimo programą ar kitas finansavimo schemas efektyvaus energijos vartojimo priemonių įgyvendinimui gyvenamuosiuose būstuose, organizuoti gyventojams informacines kampanijas.
5. Planuojant naujas tankiai užstatytas vietas, jose turi būti rezervuojamos komunikaciniams koridoriams skirtos teritorijos, atsižvelgiant į galimybę šiose vietovėse plėtoti centralizuota šilumos tiekimo sistemą. Skatinti šių sistemų įrengimą ar plėtrą teritorijose, kuriose tiekti šilumą centralizuotai naudinga ekonominiu ir ekologiniu požiūriu.
6. Nustatyti sanitarines apsaugos zonas šilumos gamybos įrenginiams, kuriems šių zonų nustatymą numato LR teisės aktai. Katilinių sanitarinės apsaugos zonos dydis turi būti nustatomas pagal teršiančiųjų medžiagų ir triukšmo sklaidos skaičiavimus, taip

pat atsižvelgiant į šių objektų fizinių poveikį. Vykdyti šių sanitarinių apsaugos zonų įgyvendinimo kontrolę.

6.5. Dujų tiekimas

Telšių miesto teritorijos aprūpinimo dujomis koncepcija:

1. Užtikrinant saugų ir patikimą gamtinių dujų tiekimą dujotiekiais, planuojant kitas teritorijas taikyti specialiąsias ir ūkinės veiklos ribojimo sąlygas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miškų naudojimo sąlygų“.
2. Miesto skirstomojo dujotiekio tinklų schemą išlaikyti tokią kokia yra šiuo metu. Telšių miesto dujofikavimą tęsti įvertinus ekonominį pagrįstumą, potencialių vartotojų skaičių ir jų poreikius, ekonominius, finansinius rodiklius, konkurenciją su kitais energijos ištekliais.
3. Planuojant naujas užstatytas vietas, jose turi būti rezervuojamos komunikaciniams koridoriams skirtos teritorijos, atsižvelgiant į galimybę šiose vietovėse plėtoti dujų tiekimo sistemą.
4. Nustatyti sanitarines apsaugos zonas dujų skirstymo stotims pagal LR teisės aktų reikalavimus. Sanitarinės apsaugos zonos dydis turi būti nustatomas pagal teršiančiųjų medžiagų ir triukšmo sklaidos skaičiavimus, taip pat atsižvelgiant į šių objektų fizinių poveikį. Neatliekant poveikio visuomenės sveikatos vertinimo sanitarinė apsaugos zona nustatoma pagal LR sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 patvirtintas „Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės“. Vykdyti šių sanitarinių apsaugos zonų įgyvendinimo kontrolę.
5. Gamtinių dujų perdavimo ir paskirstymo tinklų plėtra turi būti detalizuota rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus.

6.6. Telekomunikacijos ir ryšiai

Telšių miesto telekomunikacijų ir ryšių koncepcija:

1. Turi būti užtikrinama fiksuotojo ir judriojo telefoninio ryšio infrastruktūros plėtra tam, kad vartotojams būtų pasiūlytos vis kokybiškesnės ir modernesnės paslaugos.
2. Turi būti plečiamas viešųjų interneto prieigos taškų tinklas. Svarbu, kad nauji taškai būtų diegiami labiausiai lankomose visuomeninės paskirties įstaigose – pašto skyriuose, bibliotekose ir pan. Miesto gyventojų kompiuteriniam raštingumui skatinti, turėtų būti organizuojami seminarai ir mokymai informacinių technologijų klausimais.
3. Turi būti numatytos teritorijos planuojamiems telekomunikacijų ir ryšių įrenginiams ir jų apsaugos zonoms. Numatoma sparti ryšių infrastruktūros plėtra, tačiau elektroniniams ryšiams skirta infrastruktūra nereikalauja didelės teritorijos, jos objektai turi nedideles apsaugos zonas. Todėl šie objektai bus numatomi žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.